

Het verzamelen van Reclamezegels

WANNEER de voortekenen ons niet bedriegen, zal ook in ons land weldra het verzamelen van reclamezegels met evenveel hartstocht verricht worden als dit thans geschied bij onze oostelijke naburen. Reeds werd ons een album voor reclamezegels ter recensie gezonden¹⁾ en, op informatie uitgaande, bleek ons dat reeds vrij algemeen deze nieuwe verzamel-sport ingang vindt.

Het kwam ons daarom niet ondienstig voor onze lezers

moeten wij ons de geschiedenis van haar wezen voor den geest halen. De briefsluiting toont ons den oorsprong der reclamezegels. Hoewel zij ook heden nog haar afkomst niet verloochent, hebben toch ook andere factoren tot haar groei en tot hare levensvatbaarheid medegewerkt. Haar vorm werd door den postzegel beïnvloed en zeker heeft de philatelie (postzegelkunde) indirect het verzamelen van reclamezegels bevorderd. Van niet minder belang voor hare ontwikkeling is evenwel het verbond, dat de reclame met het briefsluiten aanging en als wiens kind het nieuwe zegel is te beschouwen.

doch eerst 20 jaar later daar machinaal gemaakt. Het duurde tamelijk lang, eer zij ook in Duitschland was ingeburgerd en tot 1880 bestond in Duitschland nog de bepaling, dat enveloppen moesten worden voorzien van een lak. Toen deze bepaling werd opgeheven en alleen nog maar voor geld- en andere waardevolle zendingen voorgeschreven bleef, verloor het lak voor het grootste deel zijn reden van bestaan. Maar de menschen leggen nu eenmaal niet gemakkelijk hunne gewoonten af. Velen behielden, soms ook werkelijk nog uit een oogpunt van meerdere veiligheid, het lakstempel. Alleen verving men

eens een en ander mede te deelen over reclamezegels, aan de hand van een artikel, dat daarover verscheen in „das Plakat“²⁾. Wellicht, dat deze of gene lezer hiermede zijn voordeel kan doen.

Gelijk een besmettelijke ziekte, zegt Dr. Adolf Saager in bovenbedoeld artikel, verspreidde zich de nieuwe sport, „het verzamelen van reclamezegels“, onder de Münchener jeugd. In school staken de kinderen gedurende de pauze de hoofden bij elkaar en toonden elkander hunne schriften met de bonte plaatjes. Op het marktplein ontmoetten de jongens elkander op bepaalde uren en hielden daar geregeld beurs met de zoo zeer begeerde zegels. De onderwijzers moesten strenge verbodsbepalingen invoeren en

Over de ontwikkeling van het sluiten van brieven heeft J. Bram (Nürnberg) belangwekkende gegevens verzameld. Vroeger was het sluiten van brieven, zooals bekend is, dikwijls noodzakelijk, omdat men toen nog geen speciale enveloppe voor den brief had; daarom werd het papier samengevouwen en door middel van een lak werd het nieuwsgierigen onmogelijk gemaakt van den inhoud kennis te nemen. Dat dit dikwijls een hersenschim was, bewijzen vele brieven van Liselotte, Hertogin van Orleans en bewijst thans nog de russische censuur der post.

Als lak diende aanvankelijk het gewone bijenwas. Het werd omstreeks het midden der 16e eeuw vervangen door het gemakkelijker te gebruiken lak, een der talrijke

het uit een practisch oogpunt meer en meer door lak zegels van papier, die oorspronkelijk, als nabootsing van het ronde lakstempel, in ronden, geprägen vorm verschenen, zooals zij thans nog door autoriteiten gebruikt worden. (Zie afb. 1—5).

Het zegel zou echter van den aanvang af ten doode opgeschreven zijn geweest, daar het feitelijk geen gewichtige functie had te verrichten en het zou zeker als atavistisch overblijfsel een kortstondig bestaan hebben gehad, ware het niet van geheel andere zijde nieuw leven ingeblazen.

Omstreeks 1890, wanneer en waar dit gebeurde, is mij onbekend, ofschoon het nieuwe denkbeeld in zijn soort

de politie werd gelast paal en perk te stellen aan deze passage-belemmerende openluchtbeurs. Maar niets hielp. De nieuwe liefhebberij was niet meer te beteugelen en heden ten dage heeft zij een ongekende hoogte bereikt. Van München uit heeft zij overal wortel geschoten en de jongeren hebben de ouderen aangestoken. In slechts enkele jaren is uit dit onschuldig verzamelen een tak van industrie ontstaan, die talrijken kunstenaars, drukkers en handelaren een bestaan oplevert.

Het zou interessant zijn de oorzaken na te gaan, waaraan de snelle invoering van deze nieuwe liefhebberij te danken is. Om haar ook slechts oppervlakkig te begrijpen,

uitvindingen, die wij den Chineezzen danken. De oudst bekende brief, die in Europa met lak werd dichtgemaakt, werd te Londen in het jaar 1554 aan den Rijngraaf Philipp von Dann gezonden.

Eenvoudiger nog dan lak is de ouwel, die in het jaar 1624 in Speier voor de eerste maal, voor zoover ons bekend is, als sluiting gebezigd werd. Lak en ouwels, het eerste meer voor particuliere, de laatste hoofdzakelijk voor overheidsdoeleinden, bleven zolang in gebruik tot de enveloppen werden uitgevonden of liever, totdat ze algemeen gebruikt werden. De enveloppe toch is nog geen 100 jaar oud. Zij werd in 1820 te Londen uitgevonden,

eene belangrijke uitvinding is — omstreeks 1890 dus kwam men op het denkbeeld de reclame dienstbaar te maken aan het sluiten van brieven: men verving het wapen of de initialen van den afzender door de eene of andere afbeelding, die een gewichtige gebeurtenis voorstelde. Zeer spoedig werd nu ook de ronde vorm van het zegel vervangen door een rechthoekigen en de prägedruk maakte plaats voor de veelkleurige lithographie. Hierdoor verkreeg de reclamezegel zijn eigen doel en zijn eigen vorm. De reden voor deze vormverandering (van rond

1) Door de Zeepfabriek „de Adelaar“ te Wormerveer.
2) Verslag Max Schildberger, Berlin.

